

สามเรื่อง สามรส: มองบวก มองรวม และมองคน

เหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ร่ายล้อมสังคมไทยปัจจุบันนี้ สามารถหยิบยกนำมาคิดพิจารณาจากมุมมองการกำกับดูแลได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะมองด้านบวกหรือลบ มองแยกส่วนหรือมององค์รวม ขอยกตัวอย่างสามเหตุการณ์ที่น่าสนใจบันทึกไว้ดังนี้

กรณีที่ 1 เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2552 ชาวบ้านวัดดงหวาย ม.5 ท่าช้าง อ.นครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา จำนวนมากนำโดยพระอธิการแสวง เขมสัสโล เจ้าอาวาสวัด นายตุ้ย แก่นจันทร์ กรรมการวัด นายชอบ กองขวัญ ประธานชุมชน โดยทั้งหมดทำประชาคมหมู่บ้านอย่างเร่งด่วน หลัง จากที่คนร้ายไม่ทราบจำนวนบุกเข้าโจรกรรมตัดเศียรพระพุทธรูปโบราณ 7 องค์ในวัดช่วง 2-3 วันที่ผ่านมา ล่าสุดโจรยังย้อนกลับเข้ามาเลื่อยคอพระองค์ใหญ่แต่ยังไม่ทันที่จะโจรกรรมสำเร็จได้ล่าถอยไปก่อน ชาวบ้านได้ลงมติต้องปกป้องสมบัติมีค่าของชาวบ้านเอง เพราะเจ้าหน้าที่บ้านเมืองไม่สนใจ จากนั้นได้ช่วยกันยกพระพุทธรูปโบราณที่เหลืออีก 7 องค์ขึ้นไปเก็บไว้ในหมู่กุฏิสงฆ์

นายตุ้ย แก่นจันทร์ กรรมการวัด กล่าวว่าวัดแห่งนี้เป็นวัดเก่าแก่สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นวัดสำคัญ เดิมมีวัตถุโบราณจำนวนมาก เมื่อ 7 ปีที่แล้วเคยถูกโจรกรรมพระพุทธรูปสมัยเชียงแสนไป จากนั้นว่างเว้นมาจนเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 52 คนร้ายเข้ามาโจรกรรมตัดเศียรพระพุทธรูปในวิหารหลวงพ่อบอกไป 5 องค์ และช่วงปลายเดือนตุลาคมคนร้ายเข้ามาตัดเศียรพระในพระอุโบสถไปอีก 1 องค์ ต่อมาคือวันที่ 16 พฤศจิกายน คนร้ายเข้ามาโจรกรรมตัดเศียร

พระในวิหารหลวงพ่อกว้างไปอีก 1 องค์ และล่าสุดเมื่อคืนวันที่ 17 พฤศจิกายนที่ผ่านมาคนร้ายเข้ามาล้อมคอพระพุทธรูปองค์ใหญ่ในวิหารหลวงพ่อกว้างอีก 3 องค์ และวางยาเบื่อหมาวัดตายไป 7 ตัว แต่ยังไม่สามารถตัดเศียรพระได้สำเร็จ พระในวัดออกมาดูคนร้ายจึงหนีไปชาวบ้านและพระเชื่อว่าเป็นคนร้ายกลุ่มเดียวกันและแจ้งความทุกครั้ง แต่ไม่มีใครสนใจโดยเฉพาะตำรวจ สภ.ท่าช้าง มาตรวจสอบที่เกิดเหตุและก็จับกุมทุกครั้ง

ชาวบ้านต่างสาปแช่งคนร้ายพร้อมเชื่อใจใครไม่ใช่ใครที่ไหนอาจเป็นพวกช่างของกรมศิลปากร นายชอบกองขวัญ ประธานชุมชนกล่าวว่า ชาวบ้านเชื่อว่าช่างกรมศิลปากรที่เข้ามาบูรณะวัดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการหายครั้งนี้แน่นอน เพราะที่ผ่านมาของในวัดไม่ค่อยจะหายมากนักพอช่างเข้ามาบูรณะพระอุโบสถเก่าและวิหารเก่า ส่งมอบงานได้ไม่นานไม่ถึงเดือน วัดก็ถูกโจรกรรมตัดเศียรพระซึ่งความจริงก็ไม่อยากปรักปรำกรมศิลปากร แต่เหตุการณ์มันประจวบเหมาะ จริงๆ ชาวบ้านคิดแบบนี้กรมศิลปากรควรลงมาตรวจสอบเช่นกัน และอีกประเด็นคือตำรวจ สภ.ท่าช้าง อ.นครหลวง ไม่ทำคดี ทำเจียบเหมือนไม่สนใจ **ชาวบ้านก็ไม่รู้จะไปพึ่งใครแล้ว** และทราบว่ารบคดีแล้วไม่รายงานไปที่จังหวัด ทำให้เรื่องเงียบแต่ในตำบลเท่านั้น

กรณีที่ 2 นางแจ่มศรี สุขโชติรัตน์ ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการบินไทย ในฐานะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กลางถึงกรณีมีข่าวพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนายจิเลส พุกกะณะสุต ประธานคณะกรรมการบริหาร (บอร์ด) การบินไทย และภรรยา ได้ใช้สิทธิตัวพิเศษหรือที่เรียกกันว่า บัตรโดยสาร DM-00 ซึ่งเป็นตัวฟรีสำหรับบอร์ดเดินทางจากโตเกียวมายังกรุงเทพฯ ในวันที่ 14 พฤศจิกายน 2552 เที่ยวบิน TG677 ชั้น First Class ที่นั่ง 4F และ 4E โดยใช้อิทธิพลการเป็นผู้บริหารขึ้นกระเป๋าส่งตัวจำนวนหลายใบและมีน้ำหนักเกินกว่าน้ำหนักที่กำหนด แต่แจ้งลงน้ำหนักสัมภาระต่ำกว่าความเป็นจริง นางแจ่มศรียืนยันอย่าง

ชัดเจนว่าพนักงานของการบินไทยที่สนามบินนาริตะ ซึ่งเป็นชาวญี่ปุ่น คงจะทนพฤติกรรมดังกล่าวนี้ไม่ไหว จึงทำเรื่องส่งหนังสือมายังฝ่ายบริหารของการบินไทยที่กรุงเทพฯ ให้ตรวจสอบพฤติกรรมของผู้โดยสารที่ใช้ชื่อว่า Bhukanasut ซึ่งขึ้นกระเป๋าส่งตัวจำนวน 30 ใบ น้ำหนัก 407 กิโลกรัม แต่ขอให้สำแดงน้ำหนักเพียง 172 กิโลกรัม

ต่อมาก็มีใบปลิวร้องเรียนว่ากระเป๋าส่งตัวทั้งหมดถูกลำเลียงผ่านช่องทางแจ้งของสูญหายสำหรับผู้โดยสาร และเมื่อสายการบินได้รับแจ้งแล้วค้นพบสิ่งของแล้วผู้โดยสารก็สามารถที่จะไปรับกระเป๋าส่งตัวและสิ่งของที่สูญหายนั้นออกมาได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ผลการว่ากันว่าการขนของเป็นจำนวนหลายสิบกกระเป๋าส่งตัวเข้ามาพักไว้ในช่องทาง Lost and Found ด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนภาชนะนั้นเป็นพฤติกรรมขององค์กรและธรรมดาที่ได้กระทำมาเป็นเวลานานแล้วของผู้ยิ่งใหญ่ในการบินไทย โดยเฉพาะการขนของเข้าออกประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น

กรณีที่ 3 เมื่อวันที่ 29 ก.ย. 2552 ศาลปกครองกลางมีคำสั่งบรรเทาทุกข์โดยให้ระงับ 76 โครงการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 ส.ค. 2552 ที่อนุญาตให้มีการออกใบอนุญาตแก่โรงงาน ที่จะก่อสร้างในเขต อ.มาบตาพุด จ.ระยอง ไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาตามคำร้องของ นายศรีสุวรรณ จรรยา นายกสมาคมต่อต้านภาวะโลกร้อน และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงรวมจำนวน 43 คน ที่ดำเนินการยื่นฟ้องคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวม 8 คน โดยขอให้ไต่สวนฉุกเฉินและมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว รวมทั้งขอให้มีคำสั่งระงับโครงการหรือกิจกรรมใดที่จะก่อสร้างในเขต อ.มาบตาพุด

หลังจากนั้นศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งแก้ไขคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของศาลปกครองกลาง โดยให้ระงับโครงการหรือกิจกรรมจำนวน 65 โครงการท้ายคำฟ้องแต่ให้อีก 11 โครงการที่ไม่ใช่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

สามารถเดินหน้าได้ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดนี้ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจในวงกว้างรวมถึงความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างประเทศที่ผู้นำหลายคนมักเป็นห่วงกังวลกันนัก นอกจากนั้นสมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อนกำลังจะยื่นฟ้องเพิ่มอีก 181 โครงการ ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทกิจการเหมืองแร่และปิโตรเลียม เช่น โครงการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง จ.สระบุรี ของบริษัทไกรสินจำกัด โครงการขุดเจาะสำรวจปิโตรเลียมแปลงสัมปทานปิโตรเลียมอ่าวไทยของบริษัทเชฟรอนออฟฟอว์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นต้น

ปัจจัยสำคัญที่จุดรั้งไม่ให้เกิดการแก้ปัญหามาบตาพุตเดินหน้าได้ส่วนหนึ่งคือปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองตลอด 3 ปีที่ผ่านมา การบริหารประเทศสาละวกับปัญหาภายในรัฐบาลเอง ปัญหาระหว่างพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลจนล้มแก้ปัญห่อื่นๆ ของชาติรวมทั้งปัญหา “มาบตาพุต” รัฐมนตรีแต่ละคนที่เข้ามาดูแลไม่ได้ให้ความสนใจต่อรัฐธรรมนูญปี 50 ที่ประกาศใช้ ไล่มาตั้งแต่รัฐบาลสมัคร-สมชาย-อภิสิทธิ์ ไม่เคยหยิบปัญหามาบตาพุตที่มีเงินลงทุนถึง 4 แสนล้านบาทมาพิจารณา ไม่เคยประชาพิจารณ์ ไม่มีการตั้งองค์กรอิสระตามที่มาตรา 67

วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ที่ระบุว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว”

จากเหตุการณ์ทั้งสามกรณีศึกษาข้างต้น เมื่อมองในมุมของการกำกับดูแล มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก รัฐยังมีประเด็นหลากหลายแสดงถึงข้อบกพร่องของหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล ตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้จัดทำเป็นเบื้องต้นเพื่อให้ง่ายและชัดเจนต่อความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ท่านผู้อ่านสามารถเพิ่มเติมปรับแก้ได้เองตามดุลพินิจของแต่ละคน

ประเด็น	กรณีที่ 1 : ตัดเตียรพระพุทธรูป	กรณีที่ 2 : อภิสิทธิ์ชนบริษัท การบินไทยจำกัด (มหาชน)	กรณีที่ 3 : โครงการลงทุนมาบตาพุต
ระดับของปัญหา	ชาวบ้าน ชุมชน	มหาชนในวงกว้าง	ชาติ ประชาชาติ
ผู้มีส่วนได้เสีย	ประชาชนในชุมชน ขบวนการค้าขายวัตถุดิบโบราณ	ผู้ถือหุ้น ลูกค้าและพนักงาน ของบริษัท ตลอดจนผู้เสียภาษี และกรมสรรพากร	ประชาชนที่ประสบปัญหาสุขภาพ ผู้ใช้แรงงาน บริษัทขนาดใหญ่ นักลงทุนต่างชาติ
ปัจจัยที่ก่อให้เกิด ปัญหา	ศีลธรรมที่ย่อย่อน การไร้จิตสำนึกบุญคุณโทษ	กฎระเบียบที่ไม่เหมาะสม ผู้บริหารระดับสูงฉกฉวยหา ผลประโยชน์ส่วนตน ไม่ได้ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี	การมองกำไรระยะสั้น นักการเมืองไม่ได้ใส่ใจปัญหา ระดับชาติอย่างแท้จริงและ ไม่สนใจปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

ประเด็น	กรณีที่ 1 : เตรียมพระพุทธรูป	กรณีที่ 2 : อกิลิทธิชนบริษัท การบินไทยจำกัด (มหาชน)	กรณีที่ 3 : โครงการลงทุนมาบตาพุด
ผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง รับผิดชอบ ในการกำกับดูแล	เจ้าอาวาสวัด ชุมชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัด กรมศิลปากร	คณะกรรมการบริหารบริษัท การบินไทยจำกัด (มหาชน) กระทรวงการคลัง และ ตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย	ผู้ว่าการนิคมอุตสาหกรรม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน
มองบวก มองรวม	พระพุทธรูปตัวแทนองค์ พระศาสดาเป็นเพียงสิ่งของวัตถุ ภายนอก ความศรัทธาที่แท้จริง และการเห็นปฏิบัติบูชาของ พุทธศาสนิกชนเป็นสิ่งที่ควร ยึดเหนี่ยวส่งเสริม	เป็นโอกาสในการรื้อระบบอภิสิทธิ์ ที่เกินขอบเขต พร้อมทั้งกำจัด เหลื่อมภายในและทำการปรับโฉม เปลี่ยนแปลงองค์กรให้สมกับเป็น สายการบินแห่งชาติ	ทำโครงการและรัฐบาลเริ่มใส่ใจ ปัญหาสภาพแวดล้อมและ สุขภาพ ประชาชนอย่างจริงจัง กระตุ้นการใช้ดัชนีความสุขเสริม กับตัวเลข GDP เพื่อให้เกิดความ สมดุล
ทางแก้	■ ต้องมีการอบรมเน้นย้ำคำสอน ในเรื่องศีลธรรม กฎแห่งกรรม และดำเนินการในทุกระดับชั้น ของการศึกษาอย่างจริงจัง ■ ถ้าหากเป็นไปได้ น่าจะมีการ จัดทัวร์นรกให้ได้รับรู้และ พบเห็นสิ่งที่ต้องประสบในชีวิต หลังความตายว่าผลของการ กระทำชั่วเป็นอย่างไร	■ จัดการผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด ไม่ไว้หน้า ■ เน้นเรื่องจริยธรรมเป็นวาระ เร่งด่วน ■ สะสางกฎระเบียบภายในเพื่อ อุดช่องโหว่จนรายได้และ ค่าตอบแทนในทันที ■ คัดสรรคณะกรรมการบริหาร อย่างมีมาตรฐาน ตรวจสอบ คุณสมบัติกรรมการอย่างถี่ถ้วน	■ ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้อง อย่างรวดเร็ว เพื่อดำเนินการ ให้เป็นไปตามคำสั่งศาล ■ ดำเนินการปฏิบัติตามข้อ กำหนดด้านสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพอย่างเคร่งครัด
บทเรียน	■ ต้องช่วยกันซ่อมแซม ตรวจตราความแข็งแรง ของรั้วแห่งศีลธรรม	■ คณะกรรมการบริหาร (board) ต้องมีความเข้มแข็ง โปร่งใส ■ ผู้บริหารระดับสูงต้องทำตัวเป็น ตัวอย่าง ■ ส่งเสริมกลไกการเป่านกหวีด ภายใน (whistle blowing mechanism)	■ การพัฒนาธุรกิจต้องคำนึงถึง ประเด็นทางสังคม สิ่งแวดล้อม ■ แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ ทิศทางของสังคมในอนาคต
ข้อสรุป	พึงตนนาง ทำดี ทำชั่ว อย่าให้ความโลภครอบงำ	อย่าให้ความโลภครอบงำ ต้องหมั่นตรวจสอบข้อผิดพลาด และยึดหลักการกำกับดูแลกิจการ ที่ดี	อย่าให้ความโลภครอบงำ ให้มองประโยชน์ระยะยาวและ การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้ง ประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียง เป็นธงนำ

ต่อกรณีที่ 3 ขออนุญาตนำบทสัมภาษณ์ของอาจารย์ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ในงานปาฐกถา วาระครบรอบ 60 ปี ของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งสะท้อนมุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัญหา มาตาพุดมาให้ ผู้อ่านพิจารณาร่วมกัน ณ ที่นี้ อาจารย์กล่าวตอนหนึ่งว่า “ปัจจัยมูลฐานที่สุดที่ก่อให้เกิดอวิชชาเชิงโครงสร้าง ก่อให้เกิดการมองโลกเพียงด้านเดียวซึ่งผิดจากความจริงยังคงอยู่ที่นโยบายของรัฐ ซึ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไม่หยุดยั้ง ที่ผ่านมาในระยะเวลาเกือบครึ่งศตวรรษ รัฐไทยได้ใช้อำนาจรวมศูนย์กำหนดความสำคัญทางการเติบโตทางเศรษฐกิจไว้เป็นอันดับหนึ่ง มิใช่ว่าขาดแคลนทางสังคมที่เกิดขึ้นจะส่งสมไวก่อนไหน มิใช่ว่าความเหลื่อมล้ำทางด้านการรายได้จะถ่างกว้างออกไปเพียงใด การเสื่อมทรุดของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจะหนักลงปานใด รัฐก็ยังคงยืนยันที่จะให้การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายอันดับหนึ่งอยู่ตลอดเวลา สภาพเช่นนี้ทำให้สังคมไทย ถึงอย่างไรก็หนีไม่พ้นความขัดแย้งเชิงโครงสร้างไปได้

ตัวอย่างที่เห็นชัดคือมาตาพุด ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างการสร้างความมั่งคั่งทางวัตถุโดยผ่านทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมกับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัย สังคมการที่ชุมชนชาวมาตาพุดและเครือข่ายภาคประชาชนไม่อาจฝ่าฟันกับสภาพที่ทรามเช่นนี้ต่อไป นับเป็นการตื่นรู้ครั้งสำคัญของสังคมไทยที่เรียกร้องต่องานของรัฐไทยออกจากลัทธิบูชาเศรษฐกิจและนำประชาชนมาสู่ชีวิตที่สมดุลมากขึ้น สิ่งที่น่าสนใจมากเกี่ยวกับปัญหามาตาพุดก็คือ นับตั้งแต่ศาลปกครองกลางมีคำสั่งให้ระงับโครงการอุตสาหกรรม 76 โครงการในพื้นที่มาตาพุดและในพื้นที่ใกล้เคียง ปรากฏว่าทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนต่างก็ออกมาแสดงความวิตกกังวลว่าคำสั่งศาลดังกล่าวจะทำให้เกิด ผลเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ ผลทั้งนี้โดยมีเหตุผลที่เร้าใจได้ฟังกันมาจนคุ้นเคย คือ หนึ่ง ต่างชาติจะไม่ลงทุนในประเทศไทย สอง จีดีพีจะลดลง

เพราะเงินลงทุนหายไป 3-4 แสนล้านบาท และสามคือคนจะตกงานถึง 1 แสนคน เพราะฉะนั้นโดยรวมแล้วประเทศไทยจะเสียหายมาก ชุมเหตุผลเช่นนี้ได้ถูกนำมาใช้ทุกความขัดแย้งคล้ายๆ กัน เพราะฉะนั้นจึงมีลักษณะเป็นอุดมการณ์ หรือวาทกรรมทางการเมือง มากกว่าคำอธิบายสถานการณ์ที่เป็นจริง และลักษณะของอุดมการณ์ไม่ว่าของฝ่ายไหนก็ตาม กระบวนการซึ่งกระเหตุผลบางอย่าง เหตุผลทั้งหมดมักจะตั้งอยู่บนฐานความเชื่อบางอย่างที่ยกขึ้นหิ้งไว้ แล้วบอกว่าเชื่อเถียง เช่นในกรณีนี้ การขยายตัวของอุตสาหกรรมเมื่อผลประโยชน์ส่วนรวม GDP คือดัชนีชี้วัดความสำเร็จรุ่งเรือง การมีงานทำเป็นสิ่งที่ดีอะไรทำนองนั้น”

“ในจุดนี้ผม (เสกสรรค์) อยากจะขอหมายเหตุไว้สักนิดว่า ถ้าพิจารณาโดยหลักธรรมแล้ว **อุดมการณ์ทุกประการล้วนเป็นมิจฉาทิฐิ** เพราะมันเกิดจากการจับความจริงบางส่วนมาขังไว้ในกรอบคิด จากนั้นก็ปรุงแต่งจนมองข้ามความจริงที่เป็นรูปธรรมที่คลี่คลายอยู่เบื้องหน้า ในปัจจุบัน ท้ายที่สุดมุมมองแบบนี้ก็จะนำไปสู่การเข้าใจโลกอย่างผิดๆ กระทั่งหลุดไปจากความจริงอย่างสิ้นเชิง หรือทะเลาะความจริงอย่างเอาเป็นเอาตาย เพราะมีความคิดว่าตัวเองเป็นเจ้าของความจริงเสียเอง พวก fundamentalist ไม่ว่าซ้ายหรือขวา ไม่ว่าฝ่ายศาสนาหรือการเมือง ล้วนแล้วแต่มีมิจฉาทิฐิ เช่นนี้”

อดีตผู้นำนักศึกษาผู้นี้บอกว่า “...กรณีของมาตาพุด สิ่งที่ทำให้ผมรู้สึกใจหายก็คือ ขณะที่ชาวบ้านที่เดือดร้อนเป็นบุคคลที่มีหน้าตาตัวตนอย่างแท้จริงเป็นรูปธรรม มีคนเจ็บและคนเสียชีวิตด้วยโรคร้ายนานาชนิดอย่างเป็นรูปธรรม **ฝ่ายรัฐและภาคธุรกิจกลับพูดถึงคุณค่าและปริมาณของเงินลงทุนแบบลอยๆ โดยไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนว่าใครได้อะไรแค่ไหนจากเงินดังกล่าว** จำนวนคนทำงาน 1 แสนคนก็เป็นมนุษย์นิรนาม ไม่รู้ว่าเป็นใครและทำงานในเงื่อนไขอะไร งานเหล่านั้นสร้างชีวิตที่ดีให้พวกเขาหรือไม่ หรือยิ่งทำให้ชีวิตของพวกเขาเลวลง กลายเป็นเพียง

วัตถุดิบป้อนโรงงานอีกชนิดหนึ่ง เพราะฉะนั้น ในแง่หนึ่ง เราจะเห็นได้ว่าข้อขัดแย้งของมาบตาพุด เป็นข้อขัดแย้งระหว่างมายาคติกับความเป็นจริง และผมคงไม่ต้องตอกย้ำก็ได้ว่า การมองข้ามความทุกข์ร้อนที่เป็นรูปธรรมของผู้คนในนามของความดี ตัวเลขนามธรรม จริงๆ แล้วก็คืออวิชชา นี่คือโมหะที่ครอบงำประเทศไทยมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 นั่นเอง กล่าวเช่นนี้แล้วไม่ได้หมายความว่าเศรษฐกิจไม่สำคัญ เพียงแต่ว่าทำอย่างไรความสำคัญนั้นจะไม่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างโดดๆ โดยเกาะเกี่ยวไม่ยึดโยงกับคุณค่าอันใดของความเป็นคน”

เสกสรรค์แนะนำว่า “...เราไม่ควรจะต้องเลือกอย่างสุดขั้วระหว่างเอาเศรษฐกิจแล้วทิ้งทุกอย่าง กับได้ทุกอย่างแล้วทิ้งเศรษฐกิจ แท้จริงแล้วประเด็นหลักอยู่ที่องศาของความเหมาะสม อยู่ที่ความสมดุลระหว่างปัจจัยอันเป็นคุณต่างๆ ซึ่งมีทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ในความเห็นของผม กรณีมาบตาพุดนั้นควรจะต้องถูกมองในเชิงบวก ถือว่าเราโชคดีที่มีรูปแบบนี้เกิดขึ้น ผมหมายถึงว่าในเมื่อกลไกตลาดเสรีไม่สามารถปรับสมดุลของตัวเอง ไม่สามารถแก้ไขจุดอ่อนข้อบกพร่องของตัวเองได้ กลไกของสังคมอื่นๆ ก็ต้องเข้ามาช่วยกันทำงาน ซึ่งในกรณีนี้หมายถึงการจัดตั้งรวมตัวกันเอาธุระของชาวบ้านจะบทบาทของศาลปกครอง ตลอดจนการมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม”

“ถ้าหากเราสามารถทำให้สภาพแวดล้อมกลายเป็นกระบวนการปกติธรรมดา ในระยะยาวแล้ว การผลิตอวิชชาเชิงโครงสร้างก็จะทำได้น้อยลงกว่าทั้งทำไม่ได้ ที่ผ่านมามาตรึมของลัทธิบูชาจีดีพีทางด้านเศรษฐกิจมักจะกล่าวอ้างว่า เศรษฐกิจดี คนมีงานทำ ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า มีงานทำ รายได้ ก็จะมีความสุข แต่คำถามมีอยู่ว่า ความจริงเช่นนั้นเสมอไปหรือไม่ งานและรายได้แบบที่เป็นอยู่คือความสุขเสมอไปหรือไม่ หรือว่าแท้จริงแล้วสำหรับคนจำนวนมากเป็นแค่ทางเลือก

ระหว่างอดตายกับการมีชีวิตอยู่อย่างลำบากยากเข็ญเท่านั้น”

อีกสักข่าวคราวหนึ่งทั้งทำยบบทความครั้งนี้ คือกรณีนางสมรรัตน์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครซิดนีย์ กล่าววาทะนี้แนวคิดธุรกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility หรือ CSR) ซึ่งหมายถึงการมีนโยบายพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม สร้างประโยชน์ให้กับสังคม โดยที่ไม่ได้หวังผลตอบแทนในหลายประเทศ นับเป็นกระแสการดำเนินธุรกิจที่ลึกลับตัวเป็นอย่างมาก และแนวคิดดังกล่าว อาจถูกนำมาใช้เป็นเงื่อนไขใหม่ใช้บังคับในการทำการค้ากับประเทศต่างๆ ในอนาคตอันใกล้นี้ ซึ่งถือเป็นมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีรูปแบบหนึ่งของประเทศที่พัฒนาแล้ว องค์การธุรกิจไทยจึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับแนวคิดดังกล่าว หากไม่แล้วอาจสูญเสียโอกาสทางการค้าและการลงทุนได้ แม้ว่า CSR เป็นเรื่องของความสมัครใจและความพร้อมของภาคธุรกิจ แต่เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้สร้างความมั่นใจให้ผู้ซื้อ และสามารถทำธุรกิจกับกลุ่มผู้นำเข้าทั้งรายเก่าและเป็นช่องทางเชื่อมโยงไปสู่คู่ค้ารายใหม่ที่สำคัญกับเรื่อง CSR และต้องการทำการค้ากับผู้ประกอบที่มีมาตรฐาน CSR เท่านั้น ปัจจุบันบรรยากาศการค้าโลกให้ความสำคัญในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ของสินค้าและบริการขององค์กรและถือเป็นกลยุทธ์ในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันที่เพิ่มขีดความสามารถเหนือคู่แข่งทางธุรกิจ” นางสมรรัตน์ กล่าวสรุป

จากข้อเสนอแนะในการมองบวกและมองรวม และจากทัศนคติการมองคนของอาจารย์เสกสรรค์ข้างต้น เห็นได้ชัดว่ามีมิติอีกด้านหนึ่งที่เรามักมองข้ามไปคือมิติของชีวิตผู้คน และสถานะจุดยืนของมนุษย์แต่ละคนในจักรวาล

นี้ ผู้คนทั่วไปส่วนใหญ่ยังคงยึดเอาตัวตนเองเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงแต่ความต้องการด้านวัตถุสิ่งของมาบำรุงบำเรอความต้องการ มองแต่ประโยชน์ตนหรือองค์กรในมาตรวัดมุมแคบ โดยลืมนึกไปว่าชีวิตในช่วงที่มีลมหายใจนั้นแสนสั้นเมื่อเทียบกับชีวิตหลังความตายที่ทุกคนต้องผจญภัย และไม่ได้ตระหนักเลยว่ามนุษย์เองเป็นเพียงเศษเสี้ยวธุลีหนึ่งเท่านั้นในห้วงจักรวาลอันกว้างใหญ่ไพศาล หากเราไม่ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ที่เรามีต่อทุกสิ่งรอบตัวเราไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว สังคม ชุมชน บริษัท บริษัทมหาชน บริษัทข้ามชาติ ประเทศ รวมไปถึงประชาชาติ ตลอดจนโลกใบนี้ ปัญหาทุกรูปแบบย่อมตามมาอย่างหลีกเลี่ยงมิได้และอาจร้ายแรงเกินกว่าจะเยียวยาแก้ไขได้

สิ่งดี ดี ย่อมเกิดขึ้นได้แม้ในสภาพการณ์ที่ดู เหมือนเต็มไปด้วยปัญหา และผู้คนดูเหมือนไม่มีความรับผิดชอบ มากขึ้นมากขึ้นอย่างเช่นทุกวันนี้ เพราะหากไม่มีตัวอย่างที่เลว ชั่ว ไม่ควรทำแล้วจะเปรียบเทียบกับตัวอย่างใดจึงดี คือดี งาม ที่ควรทำ หลายคราวที่ผู้คน บ่ะเทศ และ สังคมโลกอาจจำเป็นต้องผ่านบทเรียนที่โหด รวด รวด เพื่อการเรียนรู้และนำบทเรียนเหล่านั้นไปถ่ายทอดสั่งสอนอนุชนรุ่นหลัง เพื่อให้เขาจะเข้เหล่านั้นสามารถก้าวเดินไปสร้างอนาคตที่ดีได้ จริยก้าวหน้า และ แข็งแรงยั่งยืนของพวกเขาชาติลงเอยไปร่วมกัน หวังว่ายังคงไม่สายเกินไป

UAP